

[Axel Dam.]

Princip skal al Straf gaa ud paa at tvinge Forbryderen til at gøre det, som hæderlige Mennesker gør frivilligt af Pligt og Ansvarsfølelse, nemlig inden for Mulighedens Grænser at gøre sin Uret god igen ved at yde Oprejsning for den Uret og Erstatning for den Skade, ens Forbrydelse har forvoldt saavel de direkte Ofre som Samfundet. At denne Mulighed ganske udelukkes ved at overskære Forbryderens Livstraad, er let at se, og at Omfanget af den Erstatning, som f. Eks. en Morder kan bringes til at yde som Bod for sin Misgerning, oftest maa blive meget ringe i Forhold til Forbrydelsens uoprettelige Følger, er ganske vist ogsaa let at indse, men afkræfter dog paa ingen Maade Princippet Rigtighed og Retfærdighed eller dets Anvendelighed i de Tilfælde, hvor det med Tilnærmelse kan ske Fyldest.

Ser man paa de Teorier, som almindeligt anføres af Jurister om Straffens Formaal, viser det sig, at Vederlagsprincippet til en vis Grad imødekommer dem alle, baade Gengældelsesteorien, Forbedringsteorien og Afskrækkelsesteorien. Gengældelsen kommer ganske vist ikke til at bestaa i den krænkede Tilfredsstillelse ved at tilføje Skadevolderen en fysisk Mishandling eller Lidelse, men i det Vederlag, han dømmes til at yde; i Stedet for at gengældes med ondt skal han altsaa selv gengælde med godt. Forbedringen bestaar i den Anskuelsesundervisning, Forbryderen faar i Vederlagsprincippets selvindlysende Retfærdighed, som selv en Forbryder, hvis han overhovedet rummer Mulighed for Forbedring, maa kunne bringes til at forstaa; og denne pædagogiske Paa-virkning af Forbryderen bliver ikke vilkaarlige, men begrænses til det Omraade, paa hvilket han gennem sin Handling har vist, at Opdragelse tiltrænges. Det afskrækkende kommer til at ligge i Erfaringen om, at det ikke betaler sig, men tværtimod er meget dyrt at begaa Uret, og at det tager lang Tid, meget Arbejde og meget Afsavn at af-sone den.

Uden for den egentlige Bod eller Straf ligger de Sikkerhedsforanstaltninger, Indspærringer, som er nødvendige over for Individuer, som er farlige for deres Omgivelser, f. Eks. visse sindssyge, men som ingenlunde er nødvendige over for alle Forbrydere, nemlig ikke over for dem, der ikke frembyder nogen Fare for deres Omgivelser eller nogen Fare for, at de vil unddrage sig deres Erstatningspligt, som en Indspærring jo kun vanskeliggør dem at op-fylde.

Gaar man nu over til at betragte Døds-

straffen ud fra de tre nævnte Synspunkter, maa det indrømmes, at den i højere Grad end Vederlagsprincippet tilfredsstillende umiddelbare Gengældelsestrang eller Hævnløst; og at der er et Retfærdighedsmoment i selve Gengældelsestrangen, vil det være urigtigt at benægte. Man vilde ikke være et rigtig naturligt Menneske, hvis man af sine teoretisk oparbejdede Humanitetsideer lod sig forlede til at benægte, at man ved at se en Slubbert falde i den Grav, han selv har gravet for andre, uvilkaarligt faar det Ord paa Læberne: Det havde han rigtig godt af! Kun er det lidt mærkeligt at se netop Kirkens Repræsentanter og Bjergprædikenens Forkyndere som Talsmænd for Blodhævnen, selv om de lægger Hovedvægten paa dens formentlig afskrækkende Virkning, samtidig med at det indrømmes, at Erfaringerne, det vil her sige Statistikken, hverken kan levere noget egentligt Bevis for eller imod, og heller ikke ad rene psykologiske Slutningers Vej lader det sig begrunde for Voldshandlingernes Vedkommende. At helt andre Forseelser, f. Eks. Cykeltyverier, i stor Udstrækning vilde forebygges, hvis deres Opdagelse uundgaaeligt efterfulgtes af Halshugning, lader sig med stor Sandsynlighed formode; men herfra kan man ikke slutte til Forbrydelser, som har helt andre Aarsager, ofte i et abnormt Sjæleliv.

Hvad derimod Statistikken kan oplyse og i sin Tid har oplyst, er, at Uviljen mod at være medansvarlig i et Menneskes Henrettelse i vore humane Tider giver sig Udslag baade hos Vidner og hos Nævninger, saa at Domfældelsernes Antal i Forhold til Frindelsernes vokser, naar Dødsstraffen er afskaffet, og er paafaldende ringe, hvis Dødsdommens Eksekvering kan forudses. Det synes, som om det mere er Straffens Vished end dens Strenghed, der virker tilbageholdende paa Fældelsen af Dødsdomme og derfor ogsaa paa Dødsstraffens muligt afskrækkende Virkning.

Den relativt store Benaadningsprocent virker dels som en Vilkaarlighed, altsaa som en Uretfærdighed, dels afsvækkende paa den tilsigtede Virkning, især hvis den navnlig beror paa Henrettelsens Vished. Hvor den, der sidder inde med Benaadningsretten og Pligten til at undersøkrive Dødsdomme, altsaa i vort Land Kongen, er personlig Modstander af Dødsstraffen, vil denne faktisk periodevis kunne afskaffes uden om Loven. Konsekvente Tilhængere af Dødsstraffen burde derfor kræve Benaadningsretten afskaffet eller lagt i Hænderne paa, skal vi sige, Gejstligheden, paa Bisperne,